Тупейний художник Оповідь на могилі (Святої пам'яті благословенного дня 19 лютого 1861 р.)

Душі їх у благих перебуватимуть.

У нас багато хто думає, що «художники» — це лише живописці та скульптори, і то такі, які удостоєні цього звання академією, а інших не хочуть і вважати за художників. Сазиков і Овчинников для багатьох не більше як «сріблярі». В інших людей не так: Гейне згадував про кравця, який «був художник» і «мав ідеї», а дамські сукні роботи Ворт і досі називають «художніми творами». Про одну з них нещодавно писали, ніби вона «зосереджує безодню фантазії в шніпі».

В Америці область художня розуміється ще ширше: знаменитий американський письменник Брет-Гарт розповідає, що в них надзвичайно прославився «художник», який «працював над мертвими». Він надавав обличчям покійних різні
«втішливі вирази»,
що свідчили про більш чи менш щасливий стан їхніх відлетілих душ.

Було кілька ступенів цього мистецтва, — я пам'ятаю три: «1) спокій, 2) піднесене споглядання і 3) блаженство безпосередньої бесіди з богом». Слава художника відповідала високій досконалості його роботи, тобто була величезна, але, на жаль, художник загинув жертвою грубого натовпу, що не поважав свободи художньої творчості. Його вбили камінням за те, що надав «вираз блаженної бесіди з богом» обличчю одного померлого фальшивого банкіра, який обікрав усе місто. Щасливі спадкоємці пройдисвіта таким замовленням хотіли висловити свою вдячність покійному родичу, а художньому виконавцю це коштувало життя...

Був у такому ж незвичайному художньому роді майстер і в нас на Русі.